

Til fra Tiendeydernes Side at kræve en Tiende afløst udfordres, at der derom er Enighed mellem en saa stor Del af Tiendeyderne, som repræsenterer mindst $\frac{2}{3}$ saavel af disses Antal som af den hele Tiende, og længere henne i samme Paragraf: „Enhver Tiendejer kan kræve af Tiendeyderne, at de skulle afløse Tienden ved Betaling af en Afløsningssum, der udgør 16 Gange et Aars Tiende“. I begge Tilfælde er Statens Bidrag foreslaaet til 6 Gange et Aars Tiende. I det Tilfælde, at Tiendeyderne forlange Afløsning, er Tiende-ejeren berettiget til at forlange 18 Gange et Aars Tiende af Tiendeyderne, og 6 Gange af Staten. Og i det Tilfælde Tiende-ejeren forlanger Afløsning, skal han kun have et Aars Tiende 16 Gange af Tiendeyderne og 6 Gange af Staten, altsaa 22 Gange et Aars Tiende i Stedet for 24, naar Afløsning fremkaldes fra den anden Side. Grunden til, at man nu saa kort — i alt Fald forholdsvis saa kort — Tid efter, at Loven af 8de Maj 1894 er given, har ønsket at faa indført væsentlige Forandringer i denne Lov, ligger jo i, at denne Lov ikke har været meget benyttet; det maa jo erkendes. Hvorpaa dette beror, er det noget vanskeligt at sige, men man kan maaske nok paapege forskellige Forhold, der have gjort Loven lidet benyttet. Jeg skal saaledes tillade mig at henpege paa, at Pengekonjunkturerne efter 1894 ikke have været gunstige for en Afløsning, da Rentefoden har været meget lav, og jeg skal ogsaa henpege paa, at den store Usikkerhed i Kornpriserne, som netop er falden i disse Aar, har gjort, at Tiendeyderne have tænkt, at de dalende Kornpriser vilde vedblive, medens Tiendejerne have ment, at de vilde gaa op igen. Det er jo umuligt at være Spaamand i saa Henseende, men at disse Forhold ikke have haft nogen gunstig Indflydelse paa Lovens Anvendelse, tror jeg, man maa indrømme. Det er jo ogsaa muligt, at de Præmier, der bleve satte i Loven af 8de Maj 1894 for Afløsningen af Tienden, maaske ikke have været rundelike nok til at lokke den store Befolkning til at forsøge en Afløsning. Det høje Ting vil erindre, at Præmien, nærmest pekuniært set, bestod dels i Tiendeskattens Afskaffelse, hvilken Skat udgør ca. 250,000 Kr. aarlig, og dels i de før nævnte billige Statslaan. I øvrigt kan jeg ikke undlade at anføre, at de Bevægelser, som i en Aarrække have været oppe, for at Tienden bør afløses med et langt større Bidrag fra Statskassens Side, naturligvis ikke have kunnet være heldige for Anvendelsen af Loven af 8de

Maj 1894, idet de Forhaabninger, som vedvarende have været hos Befolkningen, nemlig, at naar man blot gav Tid, vilde man nok faa Afløsningen paa gunstigere Vilkaar, end Loven af 8de Maj 1894 tilbød, sikkert ikke have hjulpet til, at denne Lov har kunnet træde frem med større Resultater. Jeg kan nu ikke undlade at udtale, at jeg for mit Vedkommende med stor Beklagelse ser, at Forslaget gaar bort fra Frivillighedens Vej. Da Forslaget forrige Gang var til Forhandling i dette høje Ting, blev der ogsaa meget stærkt fremhævet fra forskellige Sider, at man burde blive ved Frivillighedens Vej. Selvfølgelig vil der fra anden Side blive indvendt imod mig, at man jo i de forløbne 5 Aar har set, at Spørgsmaalet ikke lader sig løse ad denne Vej. Men jeg er ikke overbevist i saa Henseende, idet jeg jo allerede har anført visse Grunde, hvorfor Loven af 1894 ikke er bleven saa stærkt benyttet, som man maaske kunde have ventet. Men dernæst tror jeg ogsaa, at hvis man overhovedet kom ind paa at give en større Præmie for Tiendens Afløsning ad Frivillighedens Vej, vilde der jo for sig ikke være noget til Hinder for at blive paa den Vej og ikke gaa over til Tvangsafløsning. Det har vist sig ved Afløsningen af Fæste, at den Præmie, som blev given ved Loven af 19de Februar 1861, og som gav Godsejerne Ret til at indtage hver niende Gaard, i høj Grad har fremmet Fæsteafløsningen ad Frivillighedens Vej, og i Aarenes Løb er Fæste afløst frivillig, saaledes at det socialt set ikke mere spiller nogen Rolle.

Det er altsaa en Betænkighed, jeg har ved Forslaget, at man vil forlade Frivillighedens Vej og give en Tvangslov. Men jeg har ogsaa paa andre Punkter visse Betænkigheder, og da navnlig med Hensyn til Statens Bidrag. Det er jo ikke saa let nøjagtig at opgøre, hvor stort Statens Bidrag vil blive. Det har allerede tidligere været Genstand for Beregning her i dette høje Ting. Det Forslag, som vi have for os i Dag, har nemlig i alt væsentligt foreligget som Ændringsforslag ved Behandlingen af det Forslag, der resulterede i Loven af 8de Maj 1894, og der var altsaa da Lejlighed saavel i det andet Ting som i dette Ting til at forhandle om de væsentligste Punkter, og Statens Bidrag har naturligvis spillet Hovedrollen ved disse Forhandlinger. Et Medlem af dette Ting, afdøde Tomas Nielsen, gjorde i sine Udtalelser i 1894 Regnestykket op til, at Staten vilde komme